

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

METAL SEKTÖRÜNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
PROGRAMLI TEFTİŞİ

Ocak 2019

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

“Çalışmadan, öğrenmeden, yorulmadan rahat yaşamamanın yollarını alışkanlık haline getirmiş milletler; evvela haysiyetlerini, sonra hürriyetlerini ve daha sonra da istikballerini kaybetmeye mahkûmdurlar.”

Mustafa Kemal Atatürk

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

İş teftişi, devletin çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasının izlenmesi, denetlenmesi ve teftişine verilen genel isimdir. Çalışma hayatının dinamik yapısı, meydana gelen hızlı değişim ve yenilikler, işçi ve işverenler için olduğu gibi iş teftişi için de önemli sorunları beraberinde getirmektedir. Bu sorunlar, hızla gelişen teknolojiye ayak uydurmak, değişen veya yeni oluşan riskler, kayıt dışı istihdam, olumsuz çalışma şartları, toplumsal ve ekonomik şartların değişmesi şeklinde sıralanabilir.

Gerek belirtilen bu sorunların çözümüne yönelik olarak, gerekse iş teftişinin önlemedeki rolünü ve önlemeye katkısını sağlamak amacıyla oluşturulan teftiş yaklaşımı; çalışma barışının sağlanması ile toplumların gelişmelerine ve sosyal refahlarının artmasına olan etkisinden hareketle, işyeri çalışma ortamı ve şartlarından kaynaklanan riskleri ortadan kaldırmaya yönelik olarak 'Risk', 'İşkolu/Sektör' ve 'Alan' esaslı programlı teftişler yapılması şeklinde özetlenebilir.

İş teftişleri; işyeri çalışma ortamı ve koşullarından kaynaklanan risklere karşı sağlık ve güvenliğin korunmasına, çalışma koşullarının iyileştirilmesine, çalışma ortam ve koşulları konularında çalışanların ve işverenlerin bilgilendirilmesine, teftişlerde iş müfettişlerinin öncelikle bir rehber gibi davranmaları ve yol göstermelerine, yaş, cinsiyet ve benzeri nedenlerle özel olarak korunması gereken kişilerin korunmasına, güvenlik kültürü ve sosyal sorumluluk konularında bilinç oluşturulmasına katkı sağlayacak hedeflere yönelik olarak planlanmakta ve uygulanmaktadır.

Yukarıda açıklanan hedeflere yönelik olarak, 2018 yılında gerçekleştirilen "Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi"ne ilişkin hazırlanan Genel Değerlendirme Raporu, çalışma hayatına katkı sağlaması amacıyla ilgili taraflara sunulmaktadır.

Hulusi AY
Rehberlik ve Teftiş Başkanı

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
ŞEKİL DİZİNİ	iv
TABLO DİZİNİ	v
I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER	1
1. Teftişin Adı	1
2. Teftişin Amacı	1
3. Teftişte Görev Alan Müfettişler.....	1
4. Çalışma Takvimi.....	1
5. Görev Yapılan İller	1
6. Teftişe Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler.....	1
II. BÖLÜM: TEFTİŞİN TANIMI	2
1. Gerekçe	2
2. Yöntem	2
3. İşyerlerinin Seçim Kriterleri	3
4. Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları.....	3
5. Faaliyet Alanı Bilgileri (Sektör, İl, vb.).....	3
5.1. Tanımlar	3
5.2. İşyerlerinin Tanımı	5
5.3. Üretim Akış Şeması.....	7
5.4. Yapılan İşler	8
5.5. Kullanılan İş Ekipmanları	8
5.6. Kullanılan Kimyasallar.....	9
III. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	10
1. Hazırlık Aşaması	10

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

2. Teftiş Aşaması	10
3. İstatistikler	11
3.1. İşyeri İstatistikleri	11
3.2. Çalışan Sayısı İstatistikleri	12
3.3. Programlı Teftişlerde Tespit Edilen Noksan Hususlara İlişkin İstatistikler	12
3.4. Teftiş Sonucu İstatistikleri	15
IV. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR	16
V. BÖLÜM: SONUÇ	24
1. Giderilmeyen Mevzuata Aykırılıklar ve Yapılan İdari İşlemler	24
1.1. Giderilmeyen Mevzuata Aykırılıklar	24
1.2. Uygulanması İstenilen İdari Para Cezaları	24
2. Teftiş Sonuçları İle İlgili Genel Değerlendirme	25
3. Sektör/Alan Temsilcilerinin Önerileri	25
3.1. İş Teftişi ile İlgili Önerileri	25
3.2. Sektör/Alana İlişkin Sorunlara Yönelik Önerileri	25
3.3. İş Müfettişlerinin Değerlendirme ve Görüşleri	25
KAYNAKÇA	28

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1- Döküm üretim akış şeması.....	7
Şekil 2- Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilme süreci	7
Şekil 3- Kaynak işi süreci.....	7
Şekil 4- Toz metalürjisi	8

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLO DİZİNİ

Tablo 1- Teftiş kapsamına alınan işyerlerinin faaliyet sınıfları.....	1
Tablo 2- 2014, 2015 ve 2016 yılı iş kazası istatistikleri.....	2
Tablo 3- 2014-2016 yılları arasında metal sektöründe iş kazası geçirenlerin oranı.....	2
Tablo 4- Metal sektöründe denetimi yapılan işyerlerine ait NACE kodları.....	5
Tablo 5- Metal sektöründe kullanılan bazı iş ekipmanları	8
Tablo 6- Metal sektöründeki kullanılan başlıca kimyasal maddeler	9
Tablo 7- Teftişi yapılan işyerlerinin illere göre dağılımı	11
Tablo 8- Tespit edilen noksanlıkların ilgili mevzuat açısından değerlendirilmesi.....	12
Tablo 9- İşyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıklara ilişkin analiz.....	13

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

1. Teftişin Adı

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

2. Teftişin Amacı

“Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” proje kapsamına giren işyerlerinde 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde işverenlerin ve çalışanların bilgilendirilmesi ve yapılan uygulamaların denetlenmesidir.

3. Teftişte Görev Alan Müfettişler

Programlı teftişler kapsamında 29 iş başmüfettişi, 51 iş müfettişi ve 200 iş müfettişi yardımcısı görev almıştır.

4. Çalışma Takvimi

Programlı teftişe 2018 Nisan ayında başlanılmış ve 2018 Aralık ayı sonunda bitirilmiştir.

5. Görev Yapılan İller

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında; 2018 yılı Nisan - Aralık ayları arasında Adana, Afyonkarahisar, Aksaray, Amasya, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bolu, Burdur, Bursa, Çankırı, Çorum, Denizli, Düzce, Edirne, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, Isparta, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Karabük, Karaman, Kayseri, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Manisa, Mersin, Muğla, Niğde, Ordu, Osmaniye, Sakarya, Samsun, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Uşak, Yalova, Yozgat ve Zonguldak ili olmak üzere toplam 52 ilde programlı teftişler gerçekleştirilmiştir.

6. Teftişe Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler

Programlı teftişte metal sektörlerinde faaliyet gösteren ve Tablo 1’deki NACE kodları kapsamında yer alan işyerlerinin denetimi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1- Teftiş kapsamına alınan işyerlerinin faaliyet sınıfları

Kod No	Ekonomik Faaliyet Sınıflaması (NACE Rev.2 Sınıflamasına Göre)
24	Ana metal sanayii
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Makine ve Teçhizat Hariç)
28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı
29	Motorlu kara taşıtı. treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı
30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

II. BÖLÜM: TEFTİŞİN TANIMI

1. Gerekçe

Sosyal Güvenlik Kurumunun 2014, 2015 ve 2016 yılı istatistik verilerine göre, ülkemizde toplam 748.981 iş kazası meydana gelmiş olup bu kazalarda 4.283 çalışan hayatını kaybetmiştir. Meydana gelen iş kazalarının 143.201'i metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde meydana gelmiş olup bu kazalarda 213 çalışan hayatını kaybetmiştir. Toplam iş kazasının yaklaşık %19,12'si metal sektöründe meydana gelmiştir. Tablo 2 ve Tablo 3'te söz konusu istatistikler ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir.

Tablo 2- 2014, 2015 ve 2016 yılı iş kazası istatistikleri

YIL	İş Kazası Geçiren Sigortalı Sayısı			İş Kazası Sonucu Hayatını Kaybeden Sigortalı Sayısı			Metal Sektöründe Çalışanlardan İş Kazası Geçiren Sigortalı Sayısı			Metal Sektöründe Çalışanlardan İş Kazası Sonucu Hayatını Kaybeden Sigortalı Sayısı		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
2014	193.192	28.174	221.366	1.589	37	1.626	42.340	1.782	44.122	74	2	76
2015	206.922	34.625	241.547	1.219	33	1.252	45.117	2.290	47.407	66	2	68
2016	241.115	44.953	286.068	1.369	36	1.405	48.940	2.732	51.672	69	0	69
Toplam	641.229	107.752	748.981	4.177	106	4.283	136.397	6.804	143.201	209	4	213

Tablo 3- 2014-2016 yılları arasında metal sektöründe iş kazası geçirenlerin oranı

YIL	İş Kazası Geçiren Sigortalı Sayısı			Metal Sektöründe Çalışanlardan İş Kazası Geçiren Sigortalı Sayısı			Oran %
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	
2014	193.192	28.174	221.366	42.340	1.782	44.122	19,93
2015	206.922	34.625	241.547	45.117	2.290	47.407	19,63
2016	241.115	44.953	286.068	48.940	2.732	51.672	18,06
Toplam	641.229	107.752	748.981	136.397	6.804	143.201	19,12

Metal sektöründe yer alan işyerlerinde iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılması amacıyla Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

2. Yöntem

Teftişler, Bakanlık Makamının 05.01.2018 tarihli ve 153 sayılı Olurları ve Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının "2018 Yılında İş Sağlığı ve Güvenliği Yönünden Metal, Kimya Ve Tekstil Sektörlerinde Yürütülecek Programlı Teftişler İle Program Dışı Teftişlere İlişkin Uygulama Esasları" dikkate alınarak yapılmıştır.

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Programlı teftiş kapsamında işyerlerinde yapılan birinci aşama teftişlerde mevzuata aykırı noksan husus tespit edilmesi durumunda, işverenlerin talebi ve Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının önleyici teftiş politikası doğrultusunda Bakanlığımız 2015/4 Sayılı Genelgesi ve eki Teftiş Rehberi'nin 1.Kısım 2.Bölüm 4.4. Maddesi gereğince söz konusu mevzuata aykırılıkların giderilmesi için işverenlere uygun bir süre verilerek teftişlere ara verilmiş ve söz konusu süre sonunda teftişlerin ikinci aşaması gerçekleştirilmiştir.

Programların hazırlanması sürecinde işyerlerinin faal olma durumu kontrol edilmiş, gayri faal olduğu belirlenen işyerlerinin programa alınmamasına özen gösterilmiştir. Teftişlerde aynı işverene ait aynı adreste faaliyet gösteren işyerine ilişkin birden fazla işyeri bildirgesi verilmiş olması durumunda, yürütülen teftiş açısından işyeri bir bütün kabul edilerek sonuçlandırılmıştır. İkinci aşama teftişlerde işyerlerine gidildiğinde mevzuata aykırı noksan hususların giderilmediğinin tespit edilmesi halinde 6331 Sayılı Kanun'un ilgili maddeleri gereğince idari para cezası uygulanmıştır.

3. İşyerlerinin Seçim Kriterleri

2018 yılı Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında, işyeri tehlike sınıfları listesinde yer alan 24, 25, 28, 29 ve 30 NACE kodlarında faaliyet gösteren ve son 3 yıl içerisinde hiç teftiş görmemiş işyerleri öncelikli olacak şekilde seçilmiştir.

4. Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları

Teftişe alınan işyerlerinin belirlenmesinde NACE kodu, işyerlerinin teftiş geçmişi, Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıklarında görevli müfettiş sayısı dikkate alınmıştır. Teftiş programına alınması düşünülen işyerlerinin unvan, adres ve sicil numaraları ile çalışan sayıları, m-İTOS, "SENDİKA YETKİ" programı ve KADİMBİS sistemlerinden kontrol edilerek belirlenmiştir.

5. Faaliyet Alanı Bilgileri (Sektör, İl, vb.)

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına bağlı Adana, Ankara, Bursa, İstanbul ve İzmir Grup Başkanlıkları tarafından NACE Kodu 24, 25, 28, 29 ve 30 ile başlayan, "Metal" sektörü ana başlığının altında yer alan 52 ildeki toplam 1.532 adet işyerinde teftiş gerçekleştirilmiştir.

5.1. Tanımlar

Birincil eritme ve arıtma: Zenginleştirilmiş cevherlerden metal elde etme.

İkincil eritme ve arıtma: Hurdalardan ve işlem atıklarından metalin yeniden kazanılması.

Döküm: Sıvı hammaddenin bir kalıba dökülmesiyle istenen biçimde nesnelere elde etme.

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Dövme ve presleme: Metal parçalarına yüksek basınç uygulanarak şekil verilmesi.

Haddeleme: Sıcak çelik plakaların sıcak şerit değirmenlerinde çekilerek ince uzun levha bobinlerine dönüştürülmesi.

Sinterleme: Öğütülmüş ya da doğal olarak toz biçiminde olan filizleri ısıtarak toprak biçimine getirme.

Kaynak: Sıcak veya basınç altında metal veya plastik parçaların birleştirilmesi.

Tornalama: Dairesel hareket yapan bir iş parçası üzerinden talaş kaldırarak, parçaya silindirik veya dönele bir şekil verme.

Metallerin yüzey işlemleri: Metal yüzeyine çeşitli özellikler ve görünüm kazandırmak amacıyla farklı tekniklerle yapılan işlemlerin tümü.

Haddeleme: Metalik malzemelerin merdane adı verilen ve eksenleri etrafında dönen silindirler arasından geçirilerek şekillendirilmesine işlemi.

Ekstrüzyon: Silindirik bir metal bloğun bir alıcı (kovan) içinde büyük bir kuvvet uygulayan pistonla sıkıştırılıp çeşitli şekillerdeki kalıptan geçirilerek şekillendirilmesi işlemi.

Çubuk ve tel çekme: Metalik bir malzemenin matris adı verilen bir kalıp içinden çekilerek kesitinin küçültülüp boyunun uzatılmasına işlemi.

Lehim: İki ya da daha fazla sayıda metal parçanın, görece düşük erime sıcaklığına sahip bir dolgu metali eritilip bağlantı yerine akıtılarak tutturulması işlemi.

Talaşlı imalat: Tasarlanmış bir iş parçasının standartlara uygun olarak projelendirilmiş teknik resmi referans alınarak, parça üzerinden farklı şekil ve büyüklüklerde talaş kaldırılarak istenilen geometrik şekli verme işlemi.

Tornalama: İş parçası ayna (iş parçasının torna tezgahında bağlandığı hareketli parça) ekseninde dönerken sabit kesici takımların ilerleme ve paso verme şeklinde olan izafi (göreceli) hareket yapması esnasında talaş kaldırılarak iş parçasının istenilen geometriye getirilmesi işlemi.

Frezeleme: Kesici ağzı bulunan ve kendi eksenini etrafında dönen, freze bıçağı denen kesici takımlarla talaş kaldırılarak yapılan bir işlem.

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Raybalama işlemi: Yüksek kalite ve uygun hassasiyette deliklerin imal edilmesi için, çok az talaş kaldırarak yapılan delik iyileştirme işlemi.

Taşlama: Çeşitli tane büyüklüğündeki silindirik taşlarla işlenmiş makine parçaları yüzeyinden az miktarda talaş kaldırma işlemi ile çok ince şekilde yüzey hassasiyeti elde etme, ölçü tamlığı sağlama, daha düşük pürüzlülüğe sahip yüzey elde etme işlemi.

Polisaj: Bakır, alüminyum, zamak, pirinç ve demir gibi metal hammaddelerden elde edilen musluk, kapı kolu, batarya, banyo ve mutfak su armatürleri, lama, topuz, boru gibi çeşitli materyallerin polisaj zımparalama, yağlama keçe ve fırçalama gibi teknik işlemlerden geçirilip yüzeylerinin parlatılması işlemi.

5.2. İşyerlerinin Tanımı

Programlı teftiş kapsamında denetimi yapılan işyerlerine ait NACE kodları ve açıklamaları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4- Metal sektöründe denetimi yapılan işyerlerine ait NACE kodları

NACE Kodu	Sektör
24.10	Ana demir ve çelik ürünleri ile ferro alaşımların imalatı
24.20	Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı
24.31	Barların soğuk çekilmesi
24.32	Dar şeritlerin soğuk haddelenmesi
24.33	Soğuk şekillendirme veya katlama
24.34	Tellerin soğuk çekilmesi
24.41	Değerli metal üretimi
24.42	Alüminyum üretimi
24.43	Kurşun, çinko ve kalay üretimi
24.44	Bakır üretimi
24.45	Demir dışı diğer metallerin üretimi
24.46	Nükleer yakıtların işlenmesi
24.51	Demir döküm
24.52	Çelik dökümü
24.53	Hafif metallerin dökümü
24.54	Diğer demir dışı metallerin dökümü
25.11	Metal yapı ve yapı parçaları imalatı
25.12	Metalden kapı ve pencere imalatı
25.21	Merkezi ısıtma radyatörleri (elektrikli radyatörler hariç) ve sıcak su kazanları (boylerleri) imalatı
25.29	Metalden diğer tank, rezervuar ve konteynerler imalatı
25.30	Buhar jeneratörü imalatı, merkezi ısıtma sıcak su kazanları (boylerleri) hariç
25.40	Silah ve mühimmat (cephane) imalatı
25.50	Metallerin dövülmesi, preslenmesi, baskılanması ve yuvarlanması; toz metalürjisi

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

NACE Kodu	Sektör
25.61	Metallerin işlenmesi ve kaplanması
25.62	Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi
25.71	Çatal-bıçak takımları ve diğer kesici aletlerin imalatı
25.72	Kilit ve menteşe imalatı
25.73	El aletleri, takım tezgahı uçları, testere ağızları vb. imalatı
25.91	Çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı
25.92	Metalden hafif paketleme malzemeleri imalatı
25.93	Tel ürünleri, zincir ve yayların imalatı
25.94	Bağlantı malzemelerinin ve vida makinesi ürünlerinin imalatı
25.99	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı
28.11	Motor ve türbin imalatı (hava taşıtı, motorlu taşıt ve motosiklet motorları hariç)
28.12	Akışkan gücü ile çalışan ekipmanların imalatı
28.13	Diğer pompaların ve kompresörlerin imalatı
28.14	Diğer musluk ve valf/vana imalatı
28.15	Rulman, dişli/dişli takımı, şanzıman ve tahrik elemanlarının imalatı
28.21	Fırın, ocak (sanayi ocakları) ve brülör (ocak ateşleyicileri) imalatı
28.22	Kaldırma ve taşıma ekipmanları imalatı
28.23	Büro makineleri ve ekipmanları imalatı (bilgisayarlar ve çevre birimleri hariç)
28.24	Motorlu veya pnömatik (hava basınçlı) el aletlerinin imalatı
28.25	Soğutma ve havalandırma donanımlarının imalatı, evde kullanılanlar hariç
28.29	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer genel amaçlı makinelerin imalatı
28.30	Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı
28.41	Metal işleme makinelerinin imalatı
28.91	Metalürji makineleri imalatı
28.92	Maden, taş ocağı ve inşaat makineleri imalatı
28.93	Gıda, içecek ve tütün işleme makineleri imalatı
28.94	Tekstil, giyim eşyası ve deri üretiminde kullanılan makinelerin imalatı
28.95	Kağıt ve mukavva üretiminde kullanılan makinelerin imalatı
28.96	Plastik ve kauçuk makinelerinin imalatı
28.99	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer özel amaçlı makinelerin imalatı
29.10	Motorlu kara taşıtlarının imalatı
29.20	Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı
29.32	Motorlu kara taşıtları için diğer parça ve aksesuarların imalatı
30.11	Gemilerin ve yüzen yapıların inşası
30.12	Eğlence ve spor amaçlı teknelerin yapımı
30.20	Demir yolu lokomotifleri ve vagonlarının imalatı
30.30	Hava taşıtları ve uzay araçları ile bunlarla ilgili makinelerin imalatı
30.40	Askeri savaş araçlarının imalatı
30.91	Motosiklet imalatı
30.92	Bisiklet ve engelli aracı imalatı
30.99	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer ulaşım ekipmanlarının imalatı

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5.3. Üretim Akış Şeması

Programlı teftiş kapsamında yer alan işyerlerinde yapılan üretimlerin bazılarında ait akış şemaları aşağıdaki gibidir.

Şekil 1- Döküm üretim akış şeması

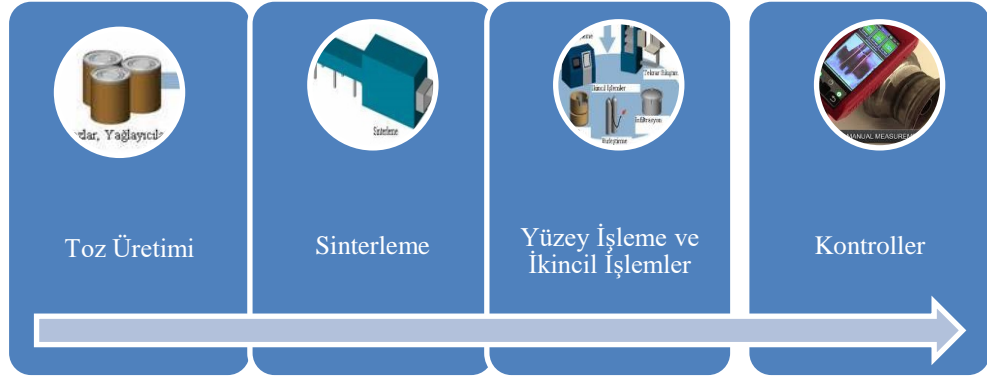
Şekil 2- Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilme süreci

Şekil 3- Kaynak işi süreci

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5.4. Yapılan İşler

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında denetlenen işyerlerinde genel olarak üretim faaliyetleri; döküm, profil üretimi, metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi, kaynak işlemleri, fabrikasyon ürünleri imalatı ve inşaat vb. makinelerin imalatı yapılmaktadır. Bu işlemlerin nasıl yapıldığına dair örnek iş akış şemaları bir önceki bölümde verilmiştir.

5.5. Kullanılan İş Ekipmanları

Metal sektöründe faaliyet göstermekte olan işyerlerinde kullanılan başlıca iş ekipmanları Tablo 5’te belirtilmiştir.

Tablo 5- Metal sektöründe kullanılan bazı iş ekipmanları

No	Ekipman Türü	No	Ekipman Türü
1	Abkant Pres	32	Seyyar Zımpara Taşı
2	Hidrolik Pres	33	Argon Kaynak Makinesi
3	Eksantrik Pres	34	Punta Kaynak Makinesi
4	Punch Pres	35	Elektrik Kaynak Transformatörü
5	Kremayerli Kollu Pres	36	Oksijen Kaynak Makinesi
6	Lazer Kesim	37	Oksijen Kesme Makinesi
7	Giyotin Makas	38	Boya Pompaları
8	Plazma Kesim	39	Köprü Vinç
9	Şerit Testere	40	Pergel Vinç
10	Daire Testere	41	Monoray Vinç
11	Kombine Makas	42	Ceraskal
12	Profil Bükme	43	Hava Tankı
13	Sütunlu Matkap	44	Jeneratör
14	Universal Torna	45	Hidrolik Boru Bükme Makinesi
15	CNC Torna, Freze	46	Sac Makası
16	Seyyar Taşlama	47	El Aletleri
17	Jet Taşlama	48	Zimba Teli Çakma Tabancası

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

No	Ekipman Türü	No	Ekipman Türü
18	Kaplama Banyoları	49	Hidrolik İstif Makinesi
19	Kaplama Redresörleri	50	Manipülâtör
20	Durulama Banyoları	51	Çemberleme Makinesi
21	Yağ Alma Banyoları	52	Gömlek Kesim Makinesi
22	Hava Kompresörleri	53	Kurutma Makinesi
23	Forklift	54	Honlama Makinesi
24	Transpalet	55	Silindirik Rektifiye Tezgahı
25	Freze Makinesi	56	CNC Puntasız Taşlama Tezgahı
26	Radyal Matkap	57	Cebri Havalandırma Makinesi
27	Sac Yuvarlama Silindiri	58	Bileme Makinesi
28	Manyetik Masa Matkabı	59	Perçin Makinesi
29	Sabit Zımpara Makinesi	60	Kumlama Makinesi
30	Döküm Ocakları	61	Toz Boyama Kabinleri
31	Döküm Potaları	62	Boya Kurutma Fırınları

5.6. Kullanılan Kimyasallar

Metal sektöründeki işyerlerinde kullanılan başlıca kimyasallar maddeler Tablo 6'da listelenmiştir.

Tablo 6- Metal sektöründeki kullanılan başlıca kimyasal maddeler

No	Kimyasal Türü	No	Kimyasal Türü
1	Krom VI	22	UV ışınlarından koruyucular
2	Krom III	23	Optik beyazlaştırıcı
3	Nikel	24	Katalizörler
4	Çinko	25	Buhar Kesiciler
5	Alüminyum	26	Emaye Hammaddeleri
6	Çinko Fosfat	27	Teflon Hammaddeleri
7	Demir Fosfat	28	Oksijen
8	Mangan Fosfat	29	Hidroklorik Asit
9	Fosforik Asit	30	Asetilen
10	Fosfat	31	Karbondioksit
11	Alüminyum Kromat	32	LPG
12	Kurşun	33	Argon
13	Kalay	34	Helyum
14	Surfektanlar	35	Hidrojen
15	Islatıcılar	36	Doğalgaz
16	Kurutucular	37	Bor Yağı
17	Matlaştırıcılar	38	Toz Boya Pigmentleri
18	Kaymak kesici	39	Yaş Boya Pigmentleri
19	Çökme engelleyici	40	Tiner
20	Köpük kesiciler	41	Asetik Asit
21	Asit Buhar Önleyici	42	Sodyum Hidroksit

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

2018 yılı için planlanan Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında çalışmalar üç aşamada gerçekleştirilmiştir:

- Hazırlık Aşaması
- Teftiş Aşaması
- Değerlendirme Aşaması

1. Hazırlık Aşaması

Programlı teftişlerin hazırlık aşamasında ilk olarak teftişlerde görev alacak müfettişler belirlenmiş ve heyetler oluşturulmuştur. Programlı Teftişlerinde görevli müfettişler ile toplantılar yapılmıştır. Grup Başkanlıklarında düzenlenen toplantılarda programlı teftişlerde görevli müfettişlere; yapılacak olan programlı teftişlerin amacı, kapsamı, hedefi, işyerlerinin durumu, teftiş programları, programlı teftişlerin aylık ve yıllık planlaması, yapılacak teftişlerin yöntemi ve uygulamalarından bahsedilmiştir. Teftişlerde müfettişler tarafından düzenlenmesi veya işveren/vekili tarafından hazırlanması istenilen bilgi ve belgelere ilişkin formlar ile ilgili görüşülmüş, tutanakta ve raporda ayrıca yer alması düşünülen hususlar hakkında kararlar alınmıştır.

2. Teftiş Aşaması

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 1.532 işyerinin teftişine 2018 yılının Nisan ayında başlanmış ve Aralık ayında tamamlanmıştır. Teftişlerde 29 iş başmüfettişi, 51 iş müfettişi ve 200 iş müfettişi yardımcısı olmak üzere toplam 280 müfettiş görev almıştır.

Teftiş programı kapsamında, Başkanlığımızca alınan karar gereği, Bakanlığımızın 2015/4 Sayılı Genelgesi eki Teftiş Rehberi'nin Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm 1.15'inci maddesinde yer alan "Yapılan teftiş esnasında, Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm 4.4 üncü madde hükümleri çerçevesinde, mevzuata aykırılıklar tespit edilmesi ve bunların işverence giderileceğinin beyan edilmesi halinde, mevzuata aykırılıkların işverence uygun sürede giderilebileceğinin müfettişçe takdir edilmesi durumunda bir bildirim düzenlenerek işverene süre verilir. Söz konusu bildirim işveren veya vekiline tebliğ edilerek teftişe ara verilir. Teftiş, işverene verilen süre sonunda ve planlanan dönem içinde müfettiş tarafından belirlenen bir tarihte tamamlanır. Ancak, yapılan teftişlerde ara verme süresi her halde görev ve rapor devrine neden olmayacak şekilde uygulanır." hükümleri dikkate alınarak teftişler yapılmıştır. Bu bağlamda teftişin ilk aşamasında tespit edilen aykırılıkları gidermek için işverenin talepleri üzerine müfettişlerin uygun gördüğü işverenliğe, bildirim ve tutanak bırakılarak teftişe ara verilmiştir. Verilen süre sonunda işyerine tekrar gidilerek, giderilen ve giderilmeyen noksan hususlar tespit edilmiş; giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için ise idari para cezası

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

uygulanması istenmiştir. Yapılan denetimlerde tespit edilen mevzuata aykırılıklar konusunda işverenler ve çalışanlar ayrıntılı olarak bilgilendirilmiştir.

3. İstatistikler

Nisan-Aralık 2018 tarihleri arasında yapılan programlı teftişlere ilişkin aşağıdaki istatistiklere bu bölümde ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

- a) İşyeri istatistikleri
- b) Çalışan sayısı istatistikleri
- c) Programlı teftişlerde karşılaşılan mevzuata aykırılıklara ilişkin istatistikler
- d) Teftiş sonucu istatistikleri

3.1. İşyeri İstatistikleri

Programlı teftiş kapsamında teftişi yapılan 1.532 işyerinin illere göre dağılımı Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7- Teftişi yapılan işyerlerinin illere göre dağılımı

İl	İşyeri Sayısı	İl	İşyeri Sayısı
Adana	6	Karabük	8
Afyonkarahisar	25	Karaman	6
Aksaray	14	Kayseri	31
Amasya	8	Kırıkkale	1
Ankara	484	Kırklareli	4
Antalya	9	Kırşehir	8
Aydın	36	Kocaeli	11
Balıkesir	7	Konya	22
Bartın	6	Kütahya	7
Bolu	5	Manisa	35
Burdur	4	Mersin	5
Bursa	116	Muğla	21
Çankırı	4	Niğde	8
Çorum	5	Ordu	2
Denizli	32	Osmaniye	2
Düzce	5	Sakarya	15
Edirne	8	Samsun	19
Erzincan	3	Sinop	1
Erzurum	5	Sivas	14
Eskişehir	34	Tekirdağ	74
Gaziantep	4	Tokat	9
Hatay	16	Trabzon	6
Isparta	3	Uşak	3
İstanbul	215	Yalova	7
İzmir	141	Yozgat	3
Kahramanmaraş	8	Zonguldak	7

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.2. Çalışan Sayısı İstatistikleri

2018 yılı içerisinde gerçekleştirilen Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişlerinde 67.959'u erkek çalışan ve 14.285'i kadın çalışan olmak üzere toplam 82.244 çalışana ulaşılmıştır.

3.3. Programlı Teftişlerde Tespit Edilen Noksan Hususlara İlişkin İstatistikler

Programlı teftiş kapsamında yapılan ilk teftişlerde toplam 32.660 adet noksan husus tespit edilmiştir. Son teftişlerde ise söz konusu noksanlıkların 31.637'si giderilerek % 96,87 oranında iyileşme sağlanmıştır.

Tablo 8'de programlı teftiş kapsamında tespit edilen mevzuata aykırılıkların yönetmeliklere göre gruplandırılmış hali verilmiştir. Her bir yönetmelikle ilgili olarak ilk teftiş ve son teftişte tespit edilen mevzuata aykırılıkların sayıları, ikinci teftiş sonucunda giderildiği tespit edilen mevzuata aykırılıkların sayıları ve iyileştirme oranları ayı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 8- Tespit edilen noksanlıkların ilgili mevzuat açısından değerlendirilmesi

Kanun-Yönetmelik Adı	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileştirme Oranı (%)
6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	1.720	93	1.627	94,59
Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	94	2	92	97,87
Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	354	6	348	98,31
Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik	1.560	94	1.466	93,97
İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	14.434	460	13.974	96,81
İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	78	0	78	100,00
İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği	77	0	77	100,00
İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	119	4	115	96,64
İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	1.255	31	1.224	97,53
İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	5.957	179	5.778	97,00

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun-Yönetmelik Adı	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileştirme Oranı (%)
İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	225	0	225	100,00
İşyerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	2.237	35	2.202	98,44
Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	1.790	50	1.740	97,21
Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	811	15	796	98,15
Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	361	2	359	99,45
Diğer	1.588	52	1.536	96,73
TOPLAM	32.660	1.023	31.637	96,87

Programlı teftiş kapsamında tespit edilen mevzuata aykırılıkların ilk tespit, son tespit ve iyileştirme oranları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9- İşyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıklara ilişkin analiz

Mevzuata Aykırılık	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileştirme Oranı (%)
Acil durum planı / tatbikat / acil toplanma yeri	1738	21	1717	98,79
Risk değerlendirmesi	1443	34	1409	97,64
Çalışan temsilcisi	242	7	235	97,11
İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu	132	4	128	96,97
İş güvenliği uzmanı/işyeri hekimi/ diğer sağlık personeli görevlendirilmesi	473	20	453	95,77
Destek Elemanı (Yangın Ekibi, İlkyardımcı vb.)	721	41	680	94,31
Sağlık raporları	707	12	695	98,30
İSG eğitimi	852	11	841	98,71
Operatör belgesi	79	9	70	88,61
Ergonomi	33	0	33	100,00
Gürültü	26	0	26	100,00
Uygun olmayan ekipman kullanımı (merdiven, iskele, vb)	322	10	312	96,89
Çalışma talimatnameleri/bakım formları/etiketleme-kilitleme sistemleri	511	6	505	98,83

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Mevzuata Aykırılık	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileştirme Oranı (%)
Operasyon bölgesi koruyucu/parça fırlamasına karşı koruma	3673	100	3573	97,28
Acil durdurma sistemleri	695	15	680	97,84
Kumanda cihazları (etiketleme/bakım/arıza)	134	1	133	99,25
Ortam ölçümleri	754	26	728	96,55
Lokal havalandırma	728	36	692	95,05
Genel havalandırma	327	25	302	92,35
Yüksekten Düşme (Platform, korkuluk vb.)	616	13	603	97,89
Yangınla mücadele tedbirleri (yangın söndürme tüpleri, tüplerin yerleri, hidrant sistemleri, yangın alarm sistemleri)	1211	46	1165	96,20
Yıldırımdan korunma tesisatı	71	4	67	94,37
Kimyasallarla Çalışma eğitimi	150	0	150	100,00
Kimyasalların etiketlenmesi	133	0	133	100,00
Kimyasal maddelerle çalışmalarda güvenlik, kimyasalların depolanması, taşınması, güvenlik bilgi formu	1011	39	972	96,14
Göz duşu/vücut duşu	73	0	73	100,00
Elektrik temas riski (kaçak akım rölesi, gövde güvenlik topraklaması, açık uçlu kablolar, elektrik panoları)	2412	107	2305	95,56
İş ekipmanlarının periyodik kontrollerinin yapılmaması	4113	112	4001	97,28
Periyodik kontrol raporlarında uygunsuzluklar	638	41	597	93,57
İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği ile ilgili diğer uygunsuzluklar	1257	41	1216	96,74
Kişisel koruyucu donanım	826	15	811	98,18
Tüplerin depolanması / devrilmesi	460	7	453	98,48
Patlayıcı ortamda güvenli çalışma şartlarının sağlanmamasına ilişkin uygunsuzluklar	1144	54	1090	95,28
Sıcak yüzey temas	24	1	23	95,83
Patlamadan korunma dokümanı	338	28	310	91,72
ATEX sertifikalı ekipman kullanılmaması	157	15	142	90,45
İşyeri genel düzeni	461	13	448	97,18

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Mevzuata Aykırılık	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileştirme Oranı (%)
Sağlık ve Güvenlik İşaretleri	607	7	600	98,85
Acil çıkış yolları ve kapıları / Acil aydınlatmalar	793	30	763	96,22
Ulaşım yolları, tehlikeli alanlar, yükleme yerleri	504	11	493	97,82
Sosyal alanlar (soyunma odaları, tuvaletler, dinlenme alanları)	311	8	303	97,43
İşyerinin fiziki koşullar (zemin, çatı, ısınma, aydınlatma)	177	6	171	96,61
İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik ile ilgili diğer	251	9	242	96,41
Kaldırma araçlarında tespit edilen uygunsuzluklar.	263	9	254	96,58
Diğer	1069	29	1040	97,29
TOPLAM	32660	1023	31637	96,87

3.4. Teftiş Sonucu İstatistikleri

Programlı teftişin birinci aşamasında toplam 1.532 adet işyeri denetlenmiştir. Teftişlerin ikinci aşamasında bu işyerlerinden 1.276 adedinin tespit edilen mevzuata aykırılıkların tamamını giderdiği görülmüş olup, mevzuata aykırılıkların devam ettiği 256 işyerine ise idari para cezası uygulanmıştır. Programlı teftiş kapsamında işyerlerinde uygulanan toplam idari para cezası miktarı 2.498.437,00 TL'dir.

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR

▪ **İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik Kapsamında Aykırılıklar**

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik kapsamında işyerlerinde karşılaşılan mevzuata aykırılıklar genel olarak; işyerlerinde acil durum planının yönetmelikte belirlenen aşamalara uygun bir şekilde hazırlanmaması, işyerlerinde hazırlanmış olan acil durum planında yangın, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım ve patlama ihtimalinin değerlendirilmemesi, hazırlanmış olan acil durum planında doğal afet, sabotaj, ilk yardım ve tahliye gerektirecek olaylar ile risk değerlendirmesi sonuçlarının değerlendirilmemesi, işyerinde belirlenen muhtemel acil durumların oluşturabileceği zararları önlemek için gerekli tedbirlerin alınmaması, işyerinde acil durum müdahale ve tahliye yöntemlerinin belirlenmemesi, işyerinde ilk yardım, arama, kurtarma, tahliye ve yangınla mücadele konularında yeterli sayıda destek elemanı görevlendirilmemesi, işyerinde yeterli sayıda ilkyardım eğitimi almış çalışanın bulunmaması, işyerindeki acil durum planının yönetmeliğe uygun olarak dokümanite edilmemesi, işyerinde acil durum krokisi bulunmaması, işyerindeki acil durum planının sayfalarının paraflanmaması, ekiplerin kolayca ulaşabileceği yerde bulunmaması, işyerinde acil durum krokisinin, işyeri içerisinde kolay görülebilecek yerlere asılmaması, tatbikatların yapılmaması, tatbikat raporlarının hazırlanmaması, işyerine ait acil durum planının yenilenmemesi şeklindedir.

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik kapsamında işyerlerinde 2.237 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 2.202 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 98,44 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **Risk Değerlendirmesinde Karşılaşılan Mevzuata Aykırılıklar**

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında işyerlerinde karşılaşılan noksanlar genel olarak; işyerlerinde risk değerlendirmesinin yapılmaması/yaptırılmaması, risk değerlendirmesinin işveren veya işveren vekili, iş güvenliği uzmanları, işyeri hekimleri, çalışan temsilcileri, destek elemanları ve işyerinde yürütülen çalışmalar, mevcut veya muhtemel tehlike kaynakları ile riskler konusunda bilgi sahibi çalışanlardan oluşan bir ekip tarafından hazırlanması öngörülürken işyerlerinde çoğunlukla yalnızca iş güvenliği uzmanının gözlemleri sonucu oluşturulmuş risk değerlendirmeleriyle karşılaşılması, hazırlanmış olan risk değerlendirmesinin işyeri ortamını yansıtmaması/güncel olmaması, işyerinde risk değerlendirmesi çalışması yapılırken çalışanların görüşlerinin alınmaması, risk değerlendirmesinde işyerinde bulunan tüm tehlikelerin tanımlanmaması, risk değerlendirmesinde işyeri ortamında bulunan tüm risklerin tespitinin ve analizinin yapılmaması, risk değerlendirmesinde tespit edilen risklere yönelik kontrol tedbirleri

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

kararlaştırılmaması veya uygulanmaması, işyerinde yapılmış olan risk değerlendirmesinde risk kontrol adımları uygulanırken toplu korunma önlemlerine, kişisel korunma önlemlerine göre öncelik verilmemesi, yapılan risk değerlendirmesinde işyerinin unvanının, adresinin ve işverenin adının, gerçekleştiren kişilerin isim ve unvanlarının, gerçekleştirildiği tarih ve geçerlilik tarihinin, belirlenen tehlike kaynakları ile tehlikelerin, tespit edilen risklerin, risk analizinde kullanılan yöntem veya yöntemlerin, tespit edilen risklerin önem ve öncelik sırasını da içeren analiz sonuçlarının, düzeltici ve önleyici kontrol tedbirlerinin, gerçekleştirilme tarihlerinin ve sonrasında tespit edilen risk seviyesinin belirtilmemesi, yapılan risk değerlendirmesi dokümanının sayfalarının numaralandırılmaması, gerçekleştiren kişiler tarafından her sayfası paraflanmaması ve son sayfasının imzalanmaması ve risk değerlendirmesinin güncellenmemesi şeklindedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında işyerlerinde 1.255 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 1.224 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 97,53 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **İş Ekipmanlarının Kullanımında Karşılaşılan Mevzuata Aykırılıklar**

İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği kapsamında işyerlerinde karşılaşılan mevzuata aykırılıklar genel olarak; iş ekipmanının hareketli kısımları ile temas karşı tedbir alınmaması, iş ekipmanı koruyucularının sağlam ve dayanıklı yapıda olmaması, iş ekipmanlarının kayış ve kasnaklarının koruyucu içine alınmaması, iş ekipmanının operasyon noktalarına temas koruyucularla engellenmemesi, kapalı kabin içerisinde çalışan tezgâhların kapakları açıldığında operasyon noktalarına temas etmeden ekipmanı tamamıyla durdurabilecek sistemlerin bulunmaması, iş ekipmanının koruyucu sisteminin devre dışı bırakılması, iş ekipmanlarında parça fırlamalarına karşı tedbir alınmaması, iş ekipmanının çalışanın üzerine devrilmesine karşı tedbir alınmaması, iş ekipmanının parçalarının sabitlenmemesi, işyerinde kullanılan ekipmanların sıcak/soğuk yüzeylerinde çalışanın temas riskine karşı önlem alınmaması, iş ekipmanının tasarım amacı dışında kullanılması, iş ekipmanının bakım ve onarımlarının kayıt altına alınmaması, iş ekipmanının periyodik kontrolünün yapılmaması, iş ekipmanının periyodik kontrolünde eksiklikler tespit edilmesine rağmen halen kullanılması ve tespit edilen eksikliklerin giderilip ikinci kontrolünün yapılmaması, iş ekipmanının periyodik kontrolünün yetkili kişiler tarafından yapılmaması, iş ekipmanlarına ait çalışma talimatlarının olmaması, iş ekipmanlarının yetkili kişilerce kullanılmaması, operatörün makineyi çalıştırmaya başlamadan önce makinenin kumanda sisteminde otomatik olarak devreye girecek ikaz sisteminin bulunmaması, iş ekipmanlarında acil durdurma sisteminin bulunmaması, iş ekipmanının kumanda panelinin deforme olması, butonlarının anlaşılır şekilde işaretlenmemesi, iş ekipmanının gövde güvenlik topraklamalarının yapılmaması, kaldırma araçlarının güvenlik önlemlerinin işyerinde ekipmandan kaynaklanan gaz, buhar,

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

sıvı ve toz maddeleri kaynağında tutacak/çekecek uygun sistemin bulunmaması şeklindedir.

İş ekipmanlarının kullanımında karşılaşılan bu mevzuata aykırılıklar değerlendirildiğinde, öne çıkan en önemli hususun operasyon bölgesi/ parça fırlaması riski taşıyan iş ekipmanları ile ilgili uygunsuzluklar olduğu görülmektedir. Makinelerin risk teşkil eden parçalarının çalışanların uzuvlarının ulaşamayacağı şekilde olması büyük önem taşımaktadır. Makinelerle çalışırken ya da bakım onarım işlemleri yapılırken makine ile içindeki veya üzerindeki bir malzeme veya sabit bir yapı arasına sıkışma, makinenin hareket halindeki parça veya kısımlarına çarpma veya sıkışma, makineden sıçrayan malzemenin çarpması gibi nedenler iş kazalarına neden olmaktadır. Bu doğrultuda makineler için tasarlanan çeşitli koruyucuların kullanılması iş kazalarını önemli ölçüde azaltmaktadır.

İş ekipmanlarının kullanımıyla ilgili öne çıkan bir diğer husus ise ekipmanların periyodik kontrollerinin yapılmaması veya periyodik kontrol raporlarında birtakım uygunsuzluklar tespit edilmesine rağmen bu uygunsuzluklar giderilerek ekipmanlarının uygunluğuna dair ikinci bir rapor alınmadan kullanılmaya devam edilmesidir. Teftiş sonuçlarına bakıldığında önemli sayıda işyerinde kaldırma ve iletme ekipmanları, havalandırma ve toz emiş sistemleri, basınçlı kaplar, elektrik ve topraklama tesisatları ile yangın söndürme tesisatı ve ekipmanlarının periyodik kontrollerinin yapılmadığı veya eksik yapıldığı görülmektedir.

İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği kapsamında işyerlerinde 14.434 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 13.974 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 96,81 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **İşyeri Bina ve Eklentilerinde Karşılaşılan Mevzuata Aykırılıklar**

İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik kapsamında işyerlerinde karşılaşılan mevzuata aykırılıklar genel olarak; çalışanların elektrikle temas riskine karşı korunmaması, işyerinde malzemelerin uygun olmayan şekilde istiflenmesi, elektrik panolarının önlerinde yalıtkan malzeme bulunmaması, temas riski bulunan elektrik panolarında gerekli korumanın sağlanmaması, elektrik panolarının kapağının olmaması, yalıtımı bozulmuş elektrik kablolarının kullanılması, uygun olmayan elektrik bağlantılarının yapılması, işyerinin ana pano ve tali elektrik panolarında seçicilik ilkesine uygun kaçak akım rölelerinin tesis edilmemesi, işyerinde yıldırım düşmesine karşı paratoner tesis edilmemesi, işyerinde acil çıkış olmayan bölümlerin olması, acil çıkış kapılarının doğrudan dışarıya/güvenli bir alana açılmaması, işyerinde acil çıkış kapıları ve yolları üzerinde malzeme istifinin yapılması, işyerinde acil çıkış kapılarının kilitli tutulması, işyerinde acil çıkış kapılarının sayısının yeterli olmaması, yangın detektörleri ve

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

alarm sistemlerinin olmaması, işyerinde yeterli sayıda yangın söndürme ekipmanının bulunmaması, işyerinde yapılan işin özelliğine uygun nitelikte yangın söndürme ekipmanının bulunmaması, işyerinde bulunan yangın dolapları ve diğer söndürme ekipmanlarının önünde malzeme istiflenmesi, işyerinde bulunan yangın söndürme cihazlarının kolay erişilebilir yerlere konumlandırılmaması, havalandırma sistemlerinin olmaması, işyerinde bulunan raylı kapıda devrilmelere karşı tedbir alınmaması, işyerinde bulunan otomatik kapılarda sensör bulunmaması şeklindedir.

İşyerlerinde işyeri ve bina eklentileri ile ilgili hususlar çerçevesinde tespit edilen bu mevzuata aykırılıklar değerlendirildiğinde, teftişi yapılan işyerlerinin büyük çoğunluğunda yeterli miktarda ve uygun nitelikte yangın söndürme ekipmanının bulunmaması, sulu yangın söndürme sisteminin bulunmaması veya su bağlantısının olmaması, yangın detektör ve alarm sistemlerinin bulunmaması, yangınla mücadele ekipmanlarının uygun yerlerde konumlandırılmaması ve işaretlemelerinin yetersiz olması ile yangın ekipmanlarının önüne malzeme istifinin yapılması gibi eksiklikler tespit edilmiştir.

İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik kapsamında işyerlerinde 5.957 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 5.778 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 97 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Karşılaşılan Mevzuata Aykırılıklar**
Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik kapsamında işyerlerinde karşılaşılan mevzuata aykırılıklar genel olarak; işyerinde kimyasal maddelerle çalışma yapılan bölümde göz duşu olmaması, işyerinde kullanılan kimyasalların güvenlik bilgi formlarının bulunmaması, işyerinde çalışma alanı içerisinde günlük kullanım miktarından fazla kimyasal madde bulunması, işyerinde yangın veya patlamaya sebep olabilecek tutuşturucu kaynakların bulunmasının önlenmemesi, patlayıcı ortam oluşma ihtimali bulunan yerlerde açık alev ile çalışma yapılması, tehlikeli kimyasal maddelerin uygun şekilde depolanmaması, işyerinin bazı bölümlerinde riski kaynağında önleyecek lokal havalandırma sisteminin bulunmaması şeklindedir.

Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik kapsamında işyerlerinde 1.790 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 1.740 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 97,21 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılmasında Karşılaşılan Mevzuata Aykırılıklar**
Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik kapsamında işyerlerinde karşılaşılan mevzuata aykırılıklar genel olarak; işyerinde toplu

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

korumanın sağlanamadığı yerlerde kişisel koruyucu donanım kullanılmaması, kullanılan kişisel koruyucu donanımın kullanıldığı yere uygun olmaması, kullanılan kişisel koruyucu donanımın CE işaretinin olmaması şeklindedir.

Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik kapsamında işyerlerinde 811 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 796 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 98,15 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunmasına Yönelik Karşılaşılan Aykırılıklar**

Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik kapsamında işyerlerinde karşılaşılan mevzuata aykırılıklar genel olarak; işyerine ait risk değerlendirilmesinde patlayıcı ortamdaki kaynaklanan özel riskler değerlendirilirken yönetmelik hükümlerinin dikkate alınmaması, işyerinde patlayıcı ortam oluşması ihtimali olan yerlerin sınıflandırılmaması, işyerinin mevcut durumunu kapsayacak şekilde patlamadan korunma dokümanı hazırlanmaması, patlayıcı ortamların girişine gerekli uyarı işaretlerinin yerleştirilmemesi, patlayıcı ortamların tehlikelerinden korunmaya yönelik uygun ekipman kategorilerinin belirlenmemesi, işyerinde patlayıcı ortam oluşabilecek yerlerde çalışanlara patlamadan korunma konusunda yeterli eğitim verilmemesi, işyerinde patlayıcı ortam oluşma ihtimali bulunan yerlerde çalışanlara çalışma talimatları verilmemesi, işyerinde oluşan patlayıcı ortamın yayılmaması için gerekli önlemlerin alınmaması, işyerinde oluşan patlayıcı ortamın uzaklaştırılması için uygun havalandırma sisteminin tesis edilmemesi, çalışanlara statik elektrik oluşumunu önleyici kişisel koruyucu donanım verilmemesi, patlama ihtimali olan yerlerin girişinde statik yük giderici levha bulunmaması, statik elektrik birikimlerine karşı yeterli önlem alınmaması, işyerinde statik elektrik birikimlerini önlemek için risk dahilindeki her türlü araç, gereç ve ekipmanın statik elektriğe karşı uygun şekilde topraklanmaması, alevlenir gaz bulunan tüpler için ayrı bir bölme oluşturulmaması ve devrilmelerine karşı tedbir alınmaması, işyerinde patlayıcı ortam oluşma ihtimali olan işyerinin ilgili kısımlarında ATEX sertifikalı ekipman kullanılmaması şeklindedir.

Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmeliği kapsamında işyerlerinde 1.560 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 1.466 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 93,97 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **Sağlık ve Güvenlik İşaretlerinde Karşılaşılan Aykırılıklar**

Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği kapsamında işyerinde bulunan mevzuata aykırılıklar genel olarak; sağlık ve güvenlik işaretlerinin (genellikle acil çıkış yolları ve

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

kapıları, yangınla mücadele, sıcak/soğuk yüzeyler) hiç olmaması veya var olan sağlık ve güvenlik işaretlerinin ilgili tehlike kaynağına uygun olmaması şeklindedir.

Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği kapsamında işyerlerinde 361 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 359 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 99,45 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **İş Güvenliği Uzmanı, İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personeli Görevlendirilmeleri ve Bu Personelin Görevlerine İlişkin Karşılaşılan Aykırılıklar**

Teftişi yapılan işyerlerinde karşılaşılan mevzuata aykırılıklar genel olarak iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi görevlendirilmemesi veya yapılan görevlendirmelerin ilgili yönetmelik hükümleri uyarınca işyeri tehlike sınıfı ve çalışan sayısı göz önüne alınarak yeterli sürede düzenlenmemesi şeklindedir.

İlgili yönetmelikler kapsamında işyerlerinde 303 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların tamamının işyerleri tarafından giderildiği ve % 100 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **Çalışanların Sağlık Raporlarının Düzenlenmesinde Karşılaşılan Aykırılıklar**

Metal sektöründe yapılan teftişlerde iş sağlığı ve güvenliği açısından karşılaşılan sağlık riskleri gürültüye bağlı işitme kaybı, mesleki akciğer hastalıkları, mesleki deri hastalıkları olarak sıralanabilir. Bunun yanı sıra ergonomik riskler ve bunlara maruziyet sonucu ortaya çıkan mesleki kas iskelet sistemi rahatsızlıkları ile de sıkça karşılaşılmaktadır. Ortaya çıkabilecek meslek hastalıklarının muayenelerle erken dönemde teşhis edilerek iyileşme olasılığı artırılabilir. Meslek hastalıklarından korunmak için işe giriş muayeneleri, periyodik sağlık muayeneleri ve sağlık eğitimi büyük önem arz etmektedir.

Sağlık raporları hakkında yapılan tespitler ve elde edilen veriler genel çerçevede değerlendirildiğinde gerek işverenlerin gerekse çalışanların sağlık raporları konusunda henüz yeterli bilgi ve bilinç düzeyine sahip olmadıkları, işyeri hekimlerinin asli görevlerinden biri olan sağlık raporlarının düzenlenmesi konusunda halen eksikliklerinin bulunduğu, işyeri tehlike sınıfı göz önüne alınarak sağlık raporlarının yenilenmesi gereken periyotlarda yenilenmediği sonuçlarına ulaşılmaktadır. Hem işverenliklerin hem de işyeri hekimlerinin sağlık raporlarının düzenlenmesi konusundaki ihmali davranışları nedeniyle çalışanların sağlık durumlarındaki değişimler düzenli olarak takip edilememekte ve meslek hastalığına yakalanan çalışanlar erken teşhis edilerek koruyucu önlemler alınamamaktadır.

Bu kapsamda işyerlerinde 707 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 695 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 98,30 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

▪ **İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Kapsamında Aykırılıklar**

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Kanunu ve İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında işyerinde karşılaşılan mevzuata aykırılıklar genel olarak; işyerinde işyeri hekimi ve iş sağlığı güvenliği uzmanı görevlendirmesinin yapılmaması ve işyerinde iş sağlığı ve güvenliği birimi kurulmaması şeklindedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında işyerlerinde 77 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların tamamının işyerleri tarafından giderildiği ve % 100 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunması İçin Alınması Gereken Önlemlere Aykırılıklar**

Çalışanların Gürültü ile İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik kapsamında işyerlerinde karşılaşılan mevzuata aykırılıklar genel olarak; işyerlerinde ortam gürültü ölçümü ve kişisel gürültü maruziyet ölçümünün yapılmaması, ölçüm sonuçlarının maruziyet sınır değerlerinin üzerinde olması, maruziyetin önlenmesi ve azaltılması için çalışma yapılamaması, ölçümlerin en düşük maruziyet eylem değerlerini aştığında kulak koruyucu donanımları çalışanların kullanımına hazır halde bulundurmaması, ölçüm sonuçlarının en yüksek maruziyet eylem değerlerine ulaştığında ya da bu değerleri aştığında kulak koruyucu donanımların çalışanlar tarafından kullanılmasının sağlanmaması ve denetlenmemesi şeklindedir.

Çalışanların Gürültü ile İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik işyerlerinde 94 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 92 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 97,87 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **Çalışanlara İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri Verilmesinde Karşılaşılan Aykırılıklar**

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında işyerlerinde karşılaşılan mevzuata aykırılıklar genel olarak; çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin verilmemesi, eğitimlerin değişen ve ortaya çıkan yeni riskler de dikkate alınarak düzenli aralıklarla verilmemesi, yıllık eğitim programlarının hazırlanmaması, yönetmelikte belirtilen sürelerde eğitim verilmemesi, yönetmelik ekinde yer alan konularda eğitim verilmemesi, verilen eğitim sonunda ölçme ve değerlendirme yapılmaması ve verilen eğitimlerin belgelendirilmemesi şeklindedir.

Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında işyerlerinde 354 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

sonunda bu aykırılıkların 348 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 98,31 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **Çalışan Temsilcisi Görevlendirilmesinde Karşılaşılan Aykırılıklar;**

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Kanunu ve İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ kapsamında işyerinde bulunan mevzuata aykırılıklar genel olarak; çalışan temsilcilerinin seçimle belirlenmemesi, çalışan temsilcisi görevlendirilmemesi veya işyerindeki çalışan sayısı göz önüne alınarak yeterli sayıda çalışan temsilcisi görevlendirilmemesi ile çalışan temsilcilerinin özel olarak eğitilmemesi şeklindedir.

Bu kapsamda işyerlerinde 242 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 235 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 97,11 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Kapsamında Aykırılıklar**

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik kapsamında işyerlerinde karşılaşılan mevzuata aykırılıklar genel olarak kurulun düzenli bir şekilde toplanmaması şeklindedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik kapsamında işyerlerinde 119 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 115 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 96,64 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

▪ **İlgili Diğer Mevzuata Aykırılıklar**

Yukarıda bahsedilen yönetmelikler haricinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili diğer mevzuat (Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik, Tozla Mücadele Yönetmeliği, İlkyardım Yönetmeliği, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gibi) kapsamında işyerlerinde 1.588 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, teftiş süreci sonunda bu aykırılıkların 1.536 adedinin işyerleri tarafından giderildiği ve % 96,73 oranında iyileşme sağlandığı tespit edilmiştir.

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

V.BÖLÜM: SONUÇ

1. Giderilmeyen Mevzuata Aykırılıklar ve Yapılan İdari İşlemler

1.1. Giderilmeyen Mevzuata Aykırılıklar

Teftişler sonucunda 32.660 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş bunların 31.637 adedi teftiş süresi içinde işyerleri tarafından giderildiği, 1.023 adet mevzuata aykırılığın ise giderilmediği tespit edilmiştir.

Giderilmeyen mevzuata aykırılıklar irdelendiğinde aşağıdaki hususların ön plana çıktığı görülmektedir:

- İş ekipmanlarının periyodik kontrolleri ile ilgili eksiklikler
- Doğrudan ve dolaylı olarak elektrikle temas riskinin önlenmemesi
- İş ekipmanlarının hareketli parçalarına ve operasyon noktalarına erişimin önlenmemesi / parça fırlamasına karşı önlem alınmaması / iş ekipmanlarının koruyucu veya koruma donanımındaki eksiklikler
- Patlayıcı ortamda güvenli çalışma şartlarının sağlanmaması
- Yangınla mücadele tedbirleri ile ilgili eksiklikler
- Destek elemanlarını görevlendirilmemesi / gerekli eğitimlerin verilmemesi
- Periyodik kontrol raporlarındaki uygunsuzluklar
- Kimyasal maddelerle çalışmalarda sağlık ve güvenlik ilkelerine uyulmaması
- Lokal havalandırma ile ilgili eksiklikler
- Risk değerlendirmesi ile ilgili eksiklikler
- Acil çıkış yolları ve kapıları / acil aydınlatmalardaki eksiklikler
- Patlamadan korunma dokümanı ile ilgili eksiklikler
- Ortam ölçümleri ile ilgili mevzuata aykırılıklar
- Genel havalandırma ile ilgili eksiklikler
- Acil durum planı, tatbikat ve acil toplanma yeri ile ilgili aykırılıklar
- İş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirilmesi ile ilgili aykırılıklar
- İş ekipmanlarında acil durdurma sistemleri ile ilgili eksiklikler
- Kişisel koruyucu donanım ile ilgili eksiklikler
- ATEX Sertifikalı Ekipman Kullanılmaması

1.2. Uygulanması İstenilen İdari Para Cezaları

Programlı teftiş kapsamında 1.532 işyerinde denetim gerçekleştirilmiştir. Teftişlerde işyerlerine verilen süre sonunda 1.276 işyerinde mevzuata aykırılıkların tamamının giderildiği tespit edilmiş olup, 256 işyerine ise mevzuata aykırılıkların devam etmesi nedeniyle idari para cezası uygulanmamıştır. Programlı teftiş kapsamında uygulanan toplam idari para cezası miktarı 2.498.437,00 TL'dir.

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

2. Teftiş Sonuçları İle İlgili Genel Değerlendirme

2018 yılı içerisinde gerçekleştirilen Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişleri kapsamında 52 ildeki toplam 1.532 adet işyerinde teftiş gerçekleştirilmiştir. Teftişler sonucunda 32.660 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş bunların 31.637 adedi teftiş süresi içinde işyerleri tarafından giderilmiş olup, % 96,87 oranında iyileşme sağlanmıştır.

3. Sektör/Alan Temsilcilerinin Önerileri

3.1. İş Teftişi ile İlgili Önerileri

Teftişlerde ilk tespitler sonrasında işyerine süre verilmesi esasına dayalı düzeltici/önleyici anlayış ve yaklaşımın memnuniyetle karşılandığı, **bu uygulamanın sorunların çözümünde faydalı ve işverenlere yol gösterici olduğu ancak bazı iyileştirmelerin uzun zaman alması nedeniyle teftiş sürelerinin bu anlamda yetersiz kaldığı ifade edilmektedir.** Bununla birlikte iş müfettişlerinin teftiş esnasında işveren ve çalışanları iş sağlığı ve güvenliği konularında bilgilendirmelerinin oldukça verimli ve yararlı olduğu, bu yönetime devam edilmesi gerektiği belirtilmektedir.

3.2. Sektör/Alana İlişkin Sorunlara Yönelik Önerileri

İşverenlerce, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği hususlarına gerekli önemi vermedikleri bu nedenle güvenlik kültürünün oluşturulmasına okul çağında başlanması gerektiği beyan edilmektedir. İş sağlığı ve güvenliği ve diğer mevzuatlarda devlete karşı yükümlülüğünü yerine getirmeyen işverenlere cezai yaptırım olduğu gibi yükümlülüklerini yerine getiren işverenlere de ödül benzeri uygulamaların faydalı olacağı ifade edilmektedir.

3.3. İş Müfettişlerinin Değerlendirme ve Görüşleri

3.3.1. Mevzuatla İlgili Öneriler

- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği kapsamında düzenlenmesi gereken periyodik kontrol raporlarının birçoğunun bulunması gerekli zorunlu bölümleri içermediği, bu raporlardaki bölümlerin raporu düzenleyen kişi ve kurumların bilgisi ve tecrübesine göre farklılık gösterdiği, bu durumun farklı şekillerde birçok periyodik kontrol raporu düzenlenmesine yol açtığı göz önünde bulundurulduğunda; yaygın olarak kullanılan iş ekipmanları başta olmak üzere; periyodik kontrol raporlarının nasıl olması gerektiğini gösterir örneklerin ilgili yönetmelik ekinde verilmesinin ve böylece uygulama birlikteliğinin sağlanmasının,
- İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin mevcut mevzuatta sektör bazında bir ayrıma gidilmediği, sadece tehlike sınıfına göre ayırım yapıldığı, aynı tehlike sınıfında yer alan işyerlerinde yapılan işlerin birbirinden çok farklı olabileceği, yapılan işin niteliğine

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

bağlı olarak uygulanan proseslerin, kullanılan iş ekipmanlarının ve işyerlerinde yapılan işin niteliği ve teknolojik gelişmeler de dikkate alınarak mevzuatın sektör bazında yeniden gözden geçirilmesinin, ayrıca gerek uluslararası kaynaklardaki sektör bazlı rehberlerin, gerekse bazı iyi uygulama örneklerinin ulusal mevzuata kazandırılmasının,

- İşyerlerinde iş güvenliği uzmanı görevlendirme zorunluluğunun işyeri tehlike sınıfına bağlı olarak A, B veya C sınıfı sertifikalara sahip olan uzmanlar arasından yapılabilmesine ek olarak, verilecek hizmetin nitelikleri dikkate alınarak sektörel düzenleme yapılmasının,
- İş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin işyerlerinde zorunlu çalışma sürelerinin görevin hakkıyla yerine getirilmesini teminen yetersiz kaldığı, sorumlu olunan işyerleri sayısının çok fazla olduğu göz önünde bulundurulduğunda; iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimlerinin hizmet vermeleri gereken zorunlu çalışma sürelerinin artırılmasının,
- Metal sektöründe kullanılan iş ekipmanlarının üretim aşamasında taşınması gereken kriterler ile üretimleri sonrası sahada kullanımları sırasında güvenlik şartlarını sağlamaya yönelik tedbirler arasında farklılıklar görülmektedir. Ekipman maliyetini azaltmak için makine üreticileri genellikle güvenlik tertibatlarını teçhiz etmemekte olup, bu durum söz konusu donanımların sonradan teçhiz edilmesi güçlüğüne de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle bu ekipmanlar için hazırlanan TSE standartlarının zorunlu olmasının, yerinde olacağı değerlendirilmiştir.

3.3.2. İş Teftişi ve Diğer Kurum / Kuruluşlarla İle İlgili Öneriler

İşyerlerinin ara eleman istihdam etme konusunda sorunlar yaşadığı göz önünde bulundurulduğunda; orta öğretim kurumları ile üniversitelerin kalifiye ara eleman yetiştirilmesi konusunda daha etkin çalışmalar yapması gerektiği değerlendirilmektedir.

Öğrenim düzeyinin, güvenlik kültürü ile yakından ilişkili olduğu, öğrenim düzeyi yükseldikçe iş kazası oranlarının düşeceği bilinen bir gerçektir. Güvenlik kültürü, ilkokuldan itibaren olmalıdır ve bu bilincin oluşturulmasına öğrenim hayatıyla başlanmalıdır. İlköğretim düzeyinden başlanarak özellikle teknik eleman yetiştiren okullarda iş sağlığı ve güvenliği eğitimi içerikli dersler verilmeli ve sürdürülebilir hale getirilmelidir. Teftişlerde makine ve ekipman ile yapılan çalışmalarda görev alan çalışanların genellikle tecrübeli çalışanlar olmadıkları gözlemlenmiştir. Bu husus bu sektörde çalışan sirkülasyonunun oldukça fazla olduğu ve mesleki eğitime sahip çok fazla çalışan bulunmadığı kanaatinin oluşmasına neden olmaktadır. Bu sebeple meslek

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

liselerinin ve teknik okullardan mezun olanların sayısının artırılması yönünde çalışmalar yapılmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

İşyerlerinde makine ve ekipmanlardan kaynaklanan güvenlik problemlerinin başında makina ve ekipmanların standartlara uygun olmamasının veya gerekli koruyucu donanımların bulunmamasının geldiği, ekipmanlara ait güvenlik donanımlarının opsiyonel olarak sunulduğu ve güvenlik donanımına sahip olmayan ürünlerin fiyat açısından daha uygun olması sebebiyle işverenlerce tercih edildiği göz önünde bulundurulduğunda; hem ülkemizde üretilen hem de ithal edilen ürünlerde güvenlik donanımı olmayan ekipman ve makinaların piyasaya sürülmesinin engellenmesine yönelik çalışmaların daha etkin yürütülmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Teftişlerde gerek işveren gerekse çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Yapılan teftişler her ne kadar işyerinde iş sağlığı ve güvenliği alanında farkındalık oluştursa da ülke genelinde iş sağlığı ve güvenliğinin öneminin daha iyi anlaşılması için iş sağlığı ve güvenliği konularına yönelik içerikler üretilerek yazılı ve görsel basında daha yoğun bir şekilde yer almasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KAYNAKÇA

- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- 4857 Sayılı İş Kanunu
- 2015/4 Sayılı Genelge Eki Teftiş Rehberi
- Çalışanlara İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik
- Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik
- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmelik
- İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik
- İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik
- İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik
- İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik
- İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği
- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik
- Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
- Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik
- Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği
- Tozla Mücadele Yönetmeliği
- Sosyal Güvenlik Kurumu İstatistikleri
- İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği
- 2018 yılı Müfettiş Raporları